

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA
VALSTYBINIO VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMO FONDO TARYBOS
POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2017 m. kovo 20 d. Nr. NP-5
Vilnius

Posėdis įvyko 2017 m. kovo 13 d.
Posėdžio pirmininkė Henrika Varnienė
Posėdžio sekretorė Rinalda Akelytė
Dalyvavo: posėdžio dalyvių sąrašas pridedamas
DARBOTVARKĖ:

1. Darbotvarkės svarstymas ir tvirtinimas.
2. 2017 m. Fondo prioritetų aptarimas ir tvirtinimas.

SVARSTYTA: Posėdžio pirmininkė įvertinusi dalyvaujančių posėdyje Tarybos narių skaičių konstatavo, kad kvorumas yra. Posėdžio pirmininkė patvirtino posėdžio darbotvarkę.

Posėdžio pirmininkė H. Varnienė priminė, kad kovo 7 d. posėdyje Tarybos narių buvo paprašyta šiam posėdžiui pateikti siūlomos priemonės (H. Varnienės ir Ž. Žukauskaitės Kasparienės siūlymas) prevenciniams projektams formuluotę.

Ž. Žukauskaitė Kasparienė pasiūlė priemonės formuluotę: „Vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas“, nenurodant krypčių (pvz. alkoholio, tabako ar pan.).

J. Januševičienės nuomone, nenurodant konkrečių šiai priemonei taikytinų programų, gali atsitikti taip, kad šios priemonės veiklų finansavimas gali būti dubliuojamas iš kitų programų.

Tarybos nariai pritarė šiai nuomonei.

M. Stričkos manymu būtų tikslinga vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas prioritetą teikiant regionams, kurie yra labiausiai paveikti alkoholio vartojimo. Prevencinių projektų veiklos galėtų būti nukreipiamos į tuos regionus. Pvz. tai galėtų būti 10 savivaldybių, kurios pasižymi prasčiausiu bendruoju visuomenės sveikatos rodikliu.

A. Ščeponavičiaus siūloma priemonės formuluotė „Vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas dešimtyje savivaldybių pasižyminčių aukščiausiu mirtingumu susijusiu su alkoholio vartojimu:

1. Šalčininkų r.
2. Trakų r.
3. Švenčionių r.
4. Jonavos r.
5. Ukmergės r.
6. Visaginas
7. Kelmės r.
8. Vilniaus r.
9. Anykščių r.
10. Pasvalio r.

* Standartizuoto mirtingumo dėl alkoholio sąlygotų priežasčių (F10, G31.2, G62.1, I42.6, K70, K86.0, X45, X65, Y15) 100 000 gyventojų 2013-2015 m. rodiklių vidurkis. Įtrauktos daugiau nei 20 000 gyventojų turinčios savivaldybės.

BALSAVIMAS: dėl priemonės „Vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas dešimtyje savivaldybių pasižyminčių aukščiausiu mirtingumu susijusiu su alkoholio vartojimu:

1. Šalčininkų r.
2. Trakų r.
3. Švenčionių r.
4. Jonavos r.
5. Ukmergės r.
6. Visaginas
7. Kelmės r.
8. Vilniaus r.
9. Anykščių r.
10. Pasvalio r.

* Standartizuoto mirtingumo dėl alkoholio sąlygotų priežasčių (F10, G31.2, G62.1, I42.6, K70, K86.0, X45, X65, Y15) 100 000 gyventojų 2013-2015 m. rodiklių vidurkis. Įtrauktos daugiau nei 20 000 gyventojų turinčios savivaldybės.“

„Už“ – 9 balsai.

NUTARTA: siūlomai priemonei pritarta.

SVARSTYTA: Galimi pareiškėjai NVO.

BALSAVIMAS: „Už“ – 8, „Susilaikė“ – 1.

NUTARTA: Galimi pareiškėjai NVO.

SVARSTYTA: socialinės kampanijos priemonė „Užsienio šalių organizacijų sukurtų socialinės reklamos klipų apie alkoholio prevenciją, alkoholio vartojimą nėštumo metu, priklausomybių, rizikingos elgsenos, smurto prevenciją adaptavimas, pritaikymas ir transliavimas nacionalinėje/ėse televizijose. Dalis pateiktų klipų turi būti ir adaptuoti bei transliuojami, o dalis tik adaptuoti, kad SAM juos galėtų viešinti kitais kanalais, pvz. socialiniuose tinkluose (Pareiškėjai-juridiniai asmenys)

Klipų pavyzdžiai:

<https://www.youtube.com/watch?v=p916yeFa2Xk&t=4s>

<https://www.youtube.com/watch?v=5JrtpCM4yMM>

<https://www.youtube.com/watch?v=XwdUXS94yNk>

<https://www.youtube.com/watch?v=KLS06gvuCS4>

<https://www.youtube.com/watch?v=SPBQII5c9fw>“

Tarybos narė G. Maksimaitytė paaiškino Tarybai, kad čia pateikiami pavyzdžiai iš kurių Taryba turėtų atrinkti jos manymu labiausiai tinkamus adaptacijai.

Posėdžio pirmininkė perskaitė Tarybos pirmininkės, kuri nedalyvauja posėdyje, tačiau savo nuomonę šiuo klausimu yra pateikusi raštu prieš posėdį, nuomonę: I. Juozapavičienė. „Kaip ir buvom apsitarę ankstesnių Tarybos posėdžių metu, iš tiesių labai svarbu neleisti pinigų video kūrimui, kai jau yra sukurta tikrai paveikių video. Todėl idėjai labai pritariu. Tačiau klausimai išlieka tie patys, kuriuos kėliau ankščiau:

1. Teisiniai video klipų naudojimo klausimai; Ar įpareigosime pačius

Pareiškėjus įgyti teises, numatydami tokį reikalavimą Tvarkos apraše ar Ministerija įgis teises.

2. Koks pavyzdžių statusas? Ar būtent juos turi adaptuoti ir transliuoti ar tik adaptuoti pareiškėjai. Pateikti pavyzdžiai labai skirtingi ir neatliepia visų aukščiau nurodytų sričių.
3. Esu ne kartą išsakiusi savo nuomonę, kad labai svarbu, kokią žinią norime siųsti klipais.
4. Tai pat manau, kad tų sričių, kuriose jau yra pakankamai socialinės reklamos dubliuoti nereikėtų. Tai yra mano numonė.
5. Formuojant priemonę taip pat svarbu aiškiai suformuluoti, kiek ir kokių (kokiose srityse) video mes norime, kad jie būtų adaptuoti ir transliuojami. Ir ką, kiek ir kokiomis sąlygomis norime tik adaptuoti.

6. Reikia galvoti jau ir į priekį, kaip bus teikiamos paraiškos šiam prioritetui ir kaip derės mūsų vertinimo kriterijai.
7. Žinoma, jei patikslinus bus priimtas sprendimas dėl prioriteto – ieškosime sprendimų.

Pačią idėją, palaikau“.

Tarybos nariai posėdžio metu peržiūrėjo siūlomus vaizdo klipus ir atrinko iš jų du, kurie būtų adaptuoti ir transliuojami. Taip pat patikslino priemonės formuluotę:

„Pateiktų alkoholio vartojimo prevencijos socialinės reklamos klipų adaptavimas, pritaikymas ir transliavimas nacionalinėje/ėse televizijose. Dalis pateiktų klipų turi būti ir adaptuoti bei transliuojami, o dalis tik adaptuoti, kad SAM juos galėtų viešinti kitais kanalais, pvz. socialiniuose tinkluose. Patvirtinti klipų pavyzdžiai:

<https://www.youtube.com/watch?v=KLS06gvuCS4>

<https://www.youtube.com/watch?v=XwdUXS94yNk>“.

Tarybos narys Š. Narbutas akcentavo, kad vis dar lieka neatsakyta į teisinius video klipų naudojimo klausimus.

G. Maksimaitytė priminė, kad jau anksčiau Taryboje buvo kalbėta, kad teisės į adaptuotus video klipus turėtų įgyti ministerija. Pareiškėjas nežino ar jis gaus finansavimą ar ne, todėl reikalauti, kad jis įgytų teisės būtų neteisinga pareiškėjo atžvilgiu.

Š. Narbuto nuomone transliuotojai turėtų būti ne tik televizija bet ir internetiniai portalai ir socialiniai tinklai.

Tarybos narių manymu pareiškėjais galėtų būti juridiniai asmenys, išskyrus valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas.

Taryba iš esmės pritaria šiai priemonei, tik paprašė G. Maksimaitytės patikslinti priemonės formuluotę.

BALSUOTA: „Už“ priemonės idėją „Pateiktų alkoholio vartojimo prevencijos socialinės reklamos klipų adaptavimas“. Patikslinti formuluotę.

„Už“ – 11 balsų (9 nariai dalyvaujantys posėdyje ir 2 raštu)

„Už“ atrinktus vaizdo klipus – 9 balsai.

Patvirtinti klipų pavyzdžiai:

<https://www.youtube.com/watch?v=KLS06gvuCS4>

<https://www.youtube.com/watch?v=XwdUXS94yNk>“.

BALSUOTA: Dėl galimų pareiškėjų. „Galimi pareiškėjai: juridiniai asmenys, išskyrus valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas“.

„Už“ – 9 balsai.

NUTARTA: Siūlomai priemonei patikslinus jos formuluotę bei atrinktiems vaizdo klipams pritarta. Galimiems pareiškėjams „Juridiniai asmenys, išskyrus valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas“ pritarta.

SVARSTYTA: socialinės kampanijos priemonė „Alkoholio vartojimo, savižudybių, smurto prieš vaikus, smurto artimoje aplinkoje prevencijai skirtos paveikios socialinės informacinės kampanijos sukūrimas ir įgyvendinimas.

Reikalavimai kampanijai:

Konkursas skelbiamas atsiliepiant į nacionalinės kampanijos „Už saugią Lietuvą“ kvietimą kompleksiskai ir nuosekliai skatinti visuomenę spręsti priklausomybių, savižudybių ir smurto artimoje aplinkoje. Kviečiama teikti pasiūlymus nuosekliai komunikacinei kampanijai, kurios tikslas - keisti visuomenės (piliečių) nuostatas, susijusias su alkoholio vartojimu, savižudybėmis, smurtu prieš vaikus, smurtu artimoje aplinkoje. Prevencinės kampanijos turi formuoti neigiamą visuomenės

požiūrį į šiuos reiškinius, supratimą, kad šių reiškinių išgijimas iš šalies visuomenės yra kiekvieno atsakomybė ir pareiga.

Kampanijos sukurti produktai turi visoms tikslinėms grupėms siųsti aiškią žinią, kad kiekvienas iš mūsų turime jaustis atsakingi už savo artimųjų ir kitų aplinkos žmonių ateitį ir sveikatą, kiekvienas iš mūsų turi sugebėti suprasti kas vyksta ir imtis aktyvių prevencinių veiksmų. Žinutės neturi būti dėstomos tiesiogiai, jos turi būti perduodamos naudojant įvairias meninės išraiškos priemones.

1. Kampanijos akcentai:

2.1. Turi būti išryškinama pagrindinė problema: kai problemas bandoma neigti arba nesureikšminti, jos tampa norma.

2.2. Turi būti aiški priešprieša tarp to, kas visuomenėje vis dar neteisingai suvokiama kaip „normalu“, ir kas jau pripažįstama problema visose nurodytose probleminėse srityse.

2.3. Turi būti formuojamas supratimas, kad būtina veikti ir nurodoma ką daryti:

- reaguoti,
- ieškoti informacijos, kai nori padėti
- kreiptis pagalbos
- sulaukti pagalbos ir pan.

2. Kampanija privalo apimti visas aukščiau nurodytas prevencijos sritis.

3. Privalomi kampanijos sukurtų produktų viešinimo kanalai: nacionalinė televizija, nacionalinis radijas, naujienų portalai, socialiniai tinklai, išorinės reklamos stendai“.

Tarybos narė G. Maksimaitytė trumpai pristatė siūlomą priemonę: „Tai būtų kvietimas veiksmui. Esminiai akcentai – problema negali būti neigiama, kadangi daug kas problemos neatpažįsta, tai ir būtų priemonės esmė atpažinti, reaguoti, žinoti kur rasti informaciją, teikti pagalbą.“

BALSAVIMAS: „Už“ – 11 balsų (9 nariai dalyvaujantys posėdyje ir 2 raštu)

NUTARTA: socialinės kampanijos priemonė „Alkoholio vartojimo, savižudybių, smurto prieš vaikus, smurto artimoje aplinkoje prevencijai skirtos paveikios socialinės informacinės kampanijos sukūrimas ir įgyvendinimas.

Reikalavimai kampanijai:

Konkursas skelbiamas atsiliepiant į nacionalinės kampanijos „Už saugią Lietuvą“ kvietimą kompleksiskai ir nuosekliai skatinti visuomenę spręsti priklausomybių, savižudybių ir smurto artimoje aplinkoje. Kviečiama teikti pasiūlymus nuosekliai komunikacinei kampanijai, kurios tikslas - keisti visuomenės (piliečių) nuostatas, susijusias su alkoholio vartojimu, savižudybėmis, smurtu prieš vaikus, smurtu artimoje aplinkoje. Prevencinės kampanijos turi formuoti neigiamą visuomenės požiūrį į šiuos reiškinius, supratimą, kad šių reiškinių išgijimas iš šalies visuomenės yra kiekvieno atsakomybė ir pareiga.

Kampanijos sukurti produktai turi visoms tikslinėms grupėms siųsti aiškią žinią, kad kiekvienas iš mūsų turime jaustis atsakingi už savo artimųjų ir kitų aplinkos žmonių ateitį ir sveikatą, kiekvienas iš mūsų turi sugebėti suprasti kas vyksta ir imtis aktyvių prevencinių veiksmų. Žinutės neturi būti dėstomos tiesiogiai, jos turi būti perduodamos naudojant įvairias meninės išraiškos priemones.

1. Kampanijos akcentai:

2.1. Turi būti išryškinama pagrindinė problema: kai problemas bandoma neigti arba nesureikšminti, jos tampa norma.

2.2. Turi būti aiški priešprieša tarp to, kas visuomenėje vis dar neteisingai suvokiama kaip „normalu“, ir kas jau pripažįstama problema visose nurodytose probleminėse srityse.

2.3. Turi būti formuojamas supratimas, kad būtina veikti ir nurodoma ką daryti:

- reaguoti,
 - ieškoti informacijos, kai nori padėti
 - kreiptis pagalbos
 - sulaukti pagalbos ir pan.
2. Kampanija privalo apimti visas aukščiau nurodytas prevencijos sritis.
3. Privalomi kampanijos sukurtų produktų viešinimo kanalai: nacionalinė televizija, nacionalinis radijas, naujienų portalai, socialiniai tinklai, išorinės reklamos stendai“ pritarta.

SVARSTYTA: Galimi pareiškėjai: „Galimi pareiškėjai: juridiniai asmenys, išskyrus valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas“.

BALSAVIMAS: „Už“ – 8, „Susilaiko“ – 1.

NUTARTA: Galimi pareiškėjai: „Juridiniai asmenys, išskyrus valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas“ pritarta.

SVARSTYTA: Prioriteto „Bendruomenių gebėjimų stiprinimas savižudybių prevencijos srityje“ priemonės: „Mokymai atpažinti savižudybės riziką ir tinkamai reaguoti (ankstesnis raštas dėl prioritetinių savivaldybių – pvz., ASIST, SAFETALK ir kt. programų panaudojimas)“, „Įrodymais grįsto psichosocialinio vertinimo ir atvejo vadybos diegimas greitosios medicinos pagalbos centruose pvz., CAMS metodikos ir kt.)“, „Proaktyvios pagalbos užtikrinimas remiantis įrodymais grįsta praktika pirminėje grandyje po mėginimo nusižudyti, save žaloti (pvz., ASSIP ir kt. metodikų diegimas)“. Pareiškėjai-Mokslo ir studijų institucijos, biudžetinės įstaigos, VšĮ.

M. Stričkos manymu savižudybių prevencijos srityje reikėtų trijų paprastų dalykų: 1. Tinkamai atpažinti savižudišką riziką. 2. Kaip galima greičiau užtikrinti skubią pagalbą. 3. Po to, kai jau suteikta pirminė skubioji pagalba, kad toliau žmogumi rūpintųsi sistema, proaktyviai teikdama tęstinę (psichologinę arba emocinę arba psichiatrinę, žiūrint kokios žmogui reikia) pagalbą. Labiausia norėtume, kad veiklos būtų orientuojamos į mažąsias savivaldybes, kurios pasižymi didžiausia savižudybių rizika. Jo manymu, ir šiai priemonei savivaldybės turėtų būti atrinktos. Pavyzdžiui, kuriose mirtingumo dėl savižudybių rodiklis 100 tūkst. gyventojų yra 50 atvejų ir daugiau.

V. Murauskaitės manymu ir kitose siūlomose savižudybių prevencijos srities priemonėse veiklos turėtų būti vykdomos tose pačiose savivaldybėse.

Šią nuomonę palaikė ir M. Strička.

Posėdžio pirmininkės nuomone pareiškėjais šiai priemonei galėtų būti tik NVO.

Š. Narbuto manymu pareiškėjais šiai priemonei įgyvendinti galėtų būti ir NVO. Kadangi yra noras kompleksiskai spręsti klausimą, yra Fondas, kuris sprendžia visuomenės sveikatos klausimus, yra visuomenės problema, klausimas ar tą problemą galima būtų išspręsti tik plakatais ar reikalinga kelių priemonių visuma? Tarybos nario manymu turėtų būti kelių priemonių visuma galvojant kas ir ką šiuo klausimu galėtų padaryti. Jo nuomone mokymus atpažinti savižudybės riziką ir tinkamai reaguoti galėtų organizuoti NVO lygiai, kaip ir mokslo ir studijų institucijos.

J. Januševičienės manymu priemonės formuluotėje nereikėtų pateikti konkrečių siūlomų programų pavadinimų, nes gali atrodyti, kad leistinos tik šios programos.

Siekiant sisteminio pokyčio savivaldybėje šioje srityje tarybos narės G. Maksimaitytės manymu būtų tikslinga apjungti siūlomas tris priemones į vieną susidedančią iš trijų dalių.

Š. Narbuto siūlymu pareiškėjas galėtų aplikuoti arba į vieną iš sudėtinių priemonių arba į visas kartu. Tuomet kaip galimas pareiškėjas galėtų pretenduoti ir NVO.

M. Strička apibendrinamas svarstomą klausimą reziūmavo, kad siekiant sumažinti savižudybių bei mėginimų nusižudyti skaičių savivaldybėse, būtina įgyvendinti kompleksines

savižudybių prevencijos priemonės. Bendruomenės turi ne tik gebėti atpažinti savižudybės rizikas, tačiau ir tinkamai į jas reaguoti. Savivaldybėje veikiančios tarnybos turi užtikrinti pakankamos apimties ir kokybišką skubią ir tęstinę pagalbą asmenims su savižudybės rizika.

Taryba paprašė Tarybos nario M. Stričkos iki sekančio tarybos posėdžio pateikti savižudybių prevencijos srityje apjungtų trijų priemonių pavadinimo formuluotę.

BALSAVIMAS: Siekiant sumažinti savižudybių bei mėginimų nusižudyti skaičių savivaldybėse, būtina įgyvendinti kompleksines savižudybių prevencijos priemones, todėl būtų tikslinga apjungti visas tris priemones nurodant savivaldybes kuriose mirtingumo dėl savižudybių rodiklis 100 tūkst. gyventojų yra 50 atvejų ir daugiau.

„UŽ“ – 8 balsai, „Susilaikė“ – 1.

NUTARTA: Siūlymui apjungti visas tris priemones nurodant savivaldybes kuriose mirtingumo dėl savižudybių rodiklis 100 tūkst. gyventojų yra 50 atvejų ir daugiau – pritarta.

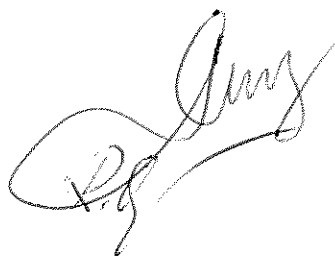
BALSAVIMAS: Galimi pareiškėjai: Mokslo ir studijų institucijos, įregistruotos Švietimo ir mokslo institucijų registre, biudžetinės įstaigos, VŠĮ, NVO.

„UŽ“ – 8 balsai, „Susilaikė“ – 1.

NUTARTA: Pareiškėjai: Mokslo ir studijų institucijos, įregistruotos Švietimo ir mokslo institucijų registre, biudžetinės įstaigos, VŠĮ, NVO.

Posėdžio pirmininkė

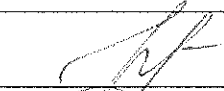

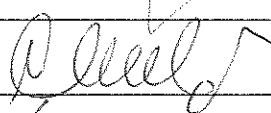
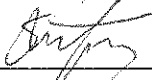

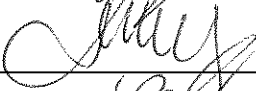
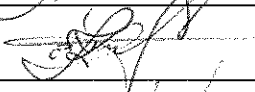
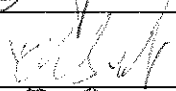

Posėdžio sekretorė

Henrika Varnienė

Rinalda Akelytė

**Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo tarybos 2017 m. kovo 13 d. posėdžio
dalyvių sąrašas**

Vardas, pavardė	Parašas
1. Inga Juozapavičienė	
2. Justina Januševičienė	
3. Giedrė Maksimaitytė	
4. Artūras Margelis	
5. Laima Kaveckienė	
6. Violeta Murauskaitė	
7. Ugnė Šakūniene <i>Sonūnas Nubičius</i>	
8. Audrius Ščeponavičius	
9. Henrika Varnienė	
10. Žydronė Žukauskaitė-Kasparienė	
11. Marius Strička	
12. Rinalda Akelytė	
13. Rita Sketeršienė	